
Nové výzkumy v orientalistice (květen 2012)

Nové výzkumy v orientalistice - 1. fakultní konference na FF UK

Ústav Blízkého východu a Afriky, Ústav jižní a centrální Asie, Ústav Dálného východu

18. 5. 2012, 9h – 12:30h

Posluchárna: 111, hlavní budova FF

Program

Předsedající: Eduard Gombár

9 – 9,35

Pavel Sládek

Od křesťanského hebraismu k židovským studiím

9,35 – 10,10

Olga Sixtová

Počátky hebrejského knihtisku v Praze

Předsedající: Jaroslav Vacek

10,10 – 10,45

Zuzana Vihanová

Sociolingvistická situace v Tamilnádu a její odraz v současné próze

Přestávka

10,45 – 10,55

Předsedající: Alena Oberfalzerová

10,55 – 11,30

Eva Obrátilová

Antroponyma a toponyma u mongolských nomádů

Předsedající: Jaroslav Vacek

11,30 – 12,05

Ján Ičo

Předsmrtné básně vietnamských buddhistických mnichů z doby Lý-Trân (9.-13. století)

Závěry a diskuse

12,05 – 12,25

Anotace příspěvků

Předsmrtné básně vietnamských buddhistických mnichů z doby Lý-Trân (9.–13. století)

Ján Ičo

Příspěvek se zabývá poezií, kterou vyslovili vietnamští buddhističtí mniši těsně před smrtí v dobách vlády dynastií Lý až Trá?n (konkrétně mezi léty 862 až 1221). Analyzuje předpoklad, že vietnamská předsmrtná poezie v daném období tvoří určitý komplexní celek, zasazuje ji do určitého společenského a historického kontextu. Ukazuje se, že nejvýraznější jednotlicí prvek této poezie jsou podobné okolnosti vzniku. Daný mnich svoji poslední báseň vyslovil krátce před smrtí, před svolaným shromážděním, které obvykle tvořili jeho studenti a přátelé. V básni mohl shrnout svoji životní zkušenost, vyjádřit se k určitému konceptu buddhistické nauky, příp. se rozloučil a vyzval studenty, aby netruchlili. Báseň tedy měla do určité míry charakter rituálního odkazu. Vzhledem k důležitosti kontextu je zvláštní pozornost věnována i autorům těchto krátkých literárních odkazů.

Antroponyma a toponyma u mongolských nomádů

Eva Obrátilová

Příspěvek je zaměřen na antroponyma a toponyma mongolského jazyka a jejich užívání v řeči rodilými mluvčími. Při výzkumu byl brán zřetel na tradiční představy o fungování světa, víru v magickou sílu slova, zvyklosti a tabu, které ovlivňují výběr jmen při pojmenovávání osob i geografických útvarů.

První část příspěvku se věnuje vlastním osobním jménům, proměnám oficiální formy osobního jména v různých historických dobách a sémantickým obsahům jmen. Zkoumání motivace pojmenovávání vyjevilo tři hlavní skupiny jmen, které lze označit jako jména popisná, přející a ochranná.

Druhá část se zabývá místními a pomístními jmény a motivací při pojmenovávání krajinných útvarů. Analýza sémantiky toponym ukazuje především na jejich funkci při výstižném popisu krajiny, což napomáhá k přesné orientaci v přírodním prostředí, která je v životě kočovníků zásadní. Podrobněji budou zmíněna pojmenování obsahující významy částí lidského či zvířecího těla a tzv. du'rsleh u'g [obrazomalebna slova], která navozují představu přesného tvaru krajinného útvaru.

V závěru na několika příkladech porovnávám tradiční motivace pojmenovávání v mongolštině a češtině.

Počátky hebrejského knihtisku v Praze

Olga Sixtová

Tohoto roku si připomínáme 400. výročí vydání nejstaršího známého pražského hebrejského tisku (1526). Doktorský projekt si klade za cíl ucelit obecné znalosti o vývoji a charakteru hebrejského tisku v Praze v období od jeho počátku do poloviny 17. století a pojednat dějiny pražského hebrejského tisku v kontextu obecných dějin tištěné knihy. Narozdíl od hebrejského tisku v Polsku nebo v Itálii nebyl pražský hebrejský tisk dosud nikdy systematicky prozkoumán. Doktorandka poprvé lokalizovala všechny existující pražské hebrejské tisky z daného období ve světových knihovnách (mj. díky grantu Fulbright Foundation) a podařilo se jí identifikovat dosud nepopsané hebrejské tisky pražské provenience. Svůj projekt konzultuje s badateli, zabývajícími se dějinami českého tisku (Petr Voit), výsledky bádání bude publikovat vedle knižní formy také prostřednictvím výstavy k dějinám pražského hebrejského tisku, již je kurátorkou.

Od křesťanského hebraismu k židovským studiím

Pavel Sládek

Hebraistika na Karlově univerzitě a v českých zemích obecně se formovala na přelomu středověku a raně moderní doby jako filologická disciplína, jejímž hlavním úkolem bylo studium hebrejského jazyka, především korpusu Hebrejské bible. Filologický důraz, jenž měl své kořeny v humanistických snahách severské renesance, získal teprve v závěru 16. století etnografický komplement v zájmu o zvykovost současných Židů. Etnizace Židů v 17. století byla dílem křesťanských učenců, pojila se s náboženskou apologetikou a petrifikovala protižidovské stereotypy, které měly významný podíl při formování moderního antisemitismu. I z toho důvodu se studium judaismu v moderní době odehrávalo především v rámci kruhů židovských učenců, hlásících se k reformnímu nebo umírněně ortodoxnímu judaismu. K vlastní institucionalizaci oboru došlo teprve ve 20. letech 20. století v USA. Po nuceném přerušení 2. sv. válkou vznikly metodologické základy současného akademického výzkumu judaismu teprve v 60.–70. letech 20. století v anglosaském a izraelském prostředí. Z uvedeného vyplývá, že chceme-li na počátku 21. století ustavit na Filozofické fakultě židovská studia, jež budou ve světovém kontextu relevantní, nemůže být náš program definován jako obnova, ale jako nové založení, od samého počátku se hlásící k profilu židovských studií, jak jej určil předchozí vývoj nikoli ve střední Evropě, ale v anglosaských zemích a v Izraeli.

Sociolingvistická situace v Tamilnádu a její odraz v moderní próze

Zuzana Vihanová

Tamilština patří k výrazně heterogenním jazykům. Zachovává diglosické dělení na jazyk „vysoký“ (formální, používaný ve veřejném projevu, v oficiálních situacích, v psaném projevu) a „nízký“ (neformální, používaný v intimním kontaktu a konverzaci). Z „nízké“ bezpříznakové varianty dále vystupují četné specifické dialekty sociální a regionální. Stejně jako jiné indické jazyky podléhá tamilština také vlivu ostatních jazyků indického jazykového svazu a především silnému vlivu angličtiny. Ve svém příspěvku se zabývám tím, jak se tato pozoruhodná rozmanitost projevuje v jazyce tamilské prózy. Doménou tamilské literatury byla až do předminulého století poezie, psaná ve vysokém až archaizujícím stylu, zatímco hovorový prozaický styl se vyvíjel především v tradici orální. Tamilská moderní próza tak od svých počátků v 19. století hledá svůj vlastní způsob jazykového výrazu. V současnosti, po více než dvou tisících letech svého vývoje, osciluje jazyk tamilské literatury mezi všemi těmito jazykovými hladinami a proudy. V jazyce současné prózy mají silné zastoupení nízké, dialektové varianty jazyka a plní v ní specifickou funkci.